

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

HE 26/2010 vp, lisätalousarvio

Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto 23.4.2010

Valtion lisätalousarvioon sisältyy ehdotus 3Me lisämäärärahaa etsivän työn vahvistamiseen. Esityksessä todetaan, että lisämäärärahan tarve aiheutuu toimenpiteistä nuorten työllistämisen ja aktivoinnin parantamiseksi. Lisämääräraha on tarkoitettu haettavaksi sekä etsivään työhön että etsivän työn jatkotoimiin työpajoilla.

Hallitus käynnisti etsivän työn vuoden 2008 lopulla. Etsivän työn oli tarkoitus vastata huolestuttavasti kasvaneeseen nuorten syrjäytymiseen. Sittemmin nuorten työttömyys on taantuman vuoksi noussut huolestuttavasti. Laman aikana työttömiksi joutuvat nuoret ovat vaarassa ajautua pysyvästi työmarkkinoiden ulkopuolelle. On arvioitu, että tulevaisuudessa vain 3% työpaikoista on sellaisia, etteivät ne edellytä ammattitutkintoa. Opiskelusta syrjäytyneiden nuorten saaminen takaisin opintoihin on siis ensiarvoisen tärkeää.

Tällä hetkellä etsiväparitoimintaa on 165 kunnassa. Etsivän työn parit toimivat yhteistyössä työpajojen kanssa. Valtakunnallisen työpajayhdistyksen näkemyksen mukaan etsiväparitoiminnan tuloksellisuus edellyttää etsivän työn jatkotoimien, erityisesti työpajoilla tapahtuvan starttivalmennuksen vahvistamista.

Hallituskauden aikana etsivän työn avulla on saatu kontakti noin 9000 tilastojen ulkopuolella olleeseen nuoreen. Nämä nuoret eivät ole olleet töissä, opiskelemassa, suorittamassa asevelvollisuutta, vanhempainvapaalla tms. tilastoitavassa tilanteessa. Vuoden 2009 aikana löydettiin noin 2000 nuorta, joista noin 1400 nuorta saatiin monialaisten työpajapalveluiden avulla autetuiksi opiskelemaan, työelämään tai tarpeenmukaisen palvelun piiriin.

Nuorten syrjäytymisen vähentäminen työpajojen avulla

Viime laman aikana kehitetty työpajatoiminta on osoittautunut tuloksekkaaksi ja kustannustehokkaaksi keinoksi vähentää nuorten syrjäytymistä. Valtiontalouden tarkastusviraston 2007 tekemässä tarkastuskertomuksessa työpajatoiminta nähdään syrjäytymisen ehkäisemisen kannalta oleellisena esimerkkinä moniammatillisesta, sektorirajat ylittävästä yhteistyömuodosta. Kertomuksen mukaan ”työpajatoiminta on esimerkki nuorten syrjäytymistä ehkäisevästä toiminnasta, jossa moniammatillisuus on vakiintunutta ja jossa yhteistyö toimii tavoitteiden mukaisesti luoden samalla hyvät edellytykset koko toiminnan vaikuttavuudelle”. Vuonna 2009 työpajoilla oli valmennuksessa yhteensä 18308 henkilöä. Alle 29-vuotiaita oli 11334, alle 25-vuotiaita 9410 ja alle 17-vuotiaita 788.

Lisätalousarviossa ehdotettu 3Me määräraha etsivän työpajatoiminnan vahvistamiseen on välttämätön, jotta työpajat pystyvät ottamaan vastaan etsivän työn avulla löydetty nuoret ja tarvittaessa ohjaamaan heidät viranomaisten monialaisen yhteistyön avulla räätälöityihin palveluihin ja työpajan jälkeiselle jatkolulle.

Työpajojen metodi ja starttipajat

Suurella osalla etsivän työparitoiminnan ansiosta löydetyillä nuorilla on sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia, minkä vuoksi edellytykset opiskeluun tai työssäkäyntiin puuttuvat. Valtaosa nuorista tarvitsee monenlaista tukea ja kuntoutusta ennen valmiutta siirtyä työpajalta jatkotoimen piiriin. Kuntouttavan valmennuksen avulla nuorelle luodaan edellytykset opiskelu- tai työpaikan saamiseen. Ns. starttipajoilla nuorelle räätälöidään tarpeenmukainen tuen ja palveluiden kokonaisuus. Etsivän työn vahvistaminen ja sen tuloksellisuuden takaaminen edellyttää näiden starttipajojen vahvistamista.

Työpajojen monialaisen osaamisen avulla voidaan auttaa syrjäytymisuhan alla olevaa tai jo syrjäytynyttä nuorta. Työpajoilla sovellettava ns. *tekemällä oppimisen malli* on toimiva peruskoulunsa tai ammatilliset opintonsa keskeyttäneiden nuorten kohdalla, sillä työpajanuorten joukossa mm. oppimishäiriöistä kärsivien osuus on suuri. Tarvitaan työpajojen kaltaisia *vaihtoehtoisen oppimisen ympäristöjä*, joissa koulunsa keskeyttäneellä nuorella on työssä oppimisen lomassa mahdollisuus saada arjenhallinnastaan kiinni. Työpajoissa on mahdollista suorittaa sekä peruskoulun että toisen asteen puuttuvia opintoja. Työpajalla nuorella on mahdollisuus tutustua erilaisiin ammatteihin ja myös opiskella ammattiin.

On tilastollisesti osoitettavissa, että työpajat yhteistyössä etsivän nuorisotyön kanssa pystyvät saavuttamaan kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat nuoret. Puoli vuotta pajajakson jälkeen tarkasteltuna noin 74% työpajajakson suorittaneista nuorista sijoittuu työhön, opiskeluun tai muuhun nuoren tilanteeseen sopivaan palveluun.

Ollakseen tuloksekasta etsivä työparitoiminta tarvitsee tuekseen työpajoja, joihin löydetyt nuoret voidaan sijoittaa. Työpajojen rahoitusta on tarpeen lisätä, jotta etsivän työparitoiminnan, työpajojen ja viranomaisten moniammatillisen yhteistyön hyvin alkaneet ja kehittyvät käytännöt voidaan turvata. Työpajayhdistys kannattaa hallituksen esitystä, sillä määräraha etsivän työn vahvistamiseen on tarkoitus käyttää paitsi etsivän työn lisäämiseen myös sen jatkotoimien turvaamiseen työpajoilla.

Outi Alanko- Kahiluoto

Valtakunnallisen työpajayhdistyksen puheenjohtaja